

PETROZSÉNY és VIDÉKE

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI és VEGYES TARTALMU HETILAP. — MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL.

A lap előfizetési ára:		Felelős szerkesztő:	A lap szemléi részét illető közlemények a »Petrozsény és Vidéke« szerkesztőségéhez; az előfizetések pedig a ... .. Kiadóhivatalhoz küldendők. ... ..
Egy negyedévre	2 kor.	ZÁDORV KÁROLY.	Hirdetések, valamint nyilvtéri közlemények árszabály ... .. szerint számíttatnak. ... ..
Fél évre	4 "	Lap kiadó tulajdonos:	
Egész évre	8 "	FIGULI ANTAL.	
Egyes szám ára	20 fill.		

A Zsilvölgy jövője.

III.

Völgyünk perspektívája kezd kibontakozni. Az elmúlt héten vette át a pénzügyminiszter megbízásából: Andreics János kir. főbányatanácsos elnökletével kiküldött Bárdosy Antal kir. főbányatanácsos, Fricsovszky Antal pénzügyminiszteri számtanácsos, Schmiedt Jenő kincstári bányamérnök és Kantner János m. kir. bányahivatali főnökből álló bizottság a Salgótarjáni Köszénbánya Részvény-Társulattól a vele kötött szerződés értelmében a bérleti idő lejártá előtt egyezségileg visszabocsátott kincstári bányákat és részben egyéb tartozékait.

A bányatársulat képviselőjében Görög Gábor központi bányagazgató, dr. Reiner Ede központi jogtanácsos, Gergely társulati cégjegyző és Róth Flóris petrozsényi bányagazgató működtek közre az átadásnál.

Megvan téve az első lépés arra a nagy horderejű akcióra, amely a kormány programját és a Zsilvölgy nagyarányu fejlődésének alapját és biztosítékát képezi.

Előző cikkeinkben jeleztük ama intézkedéseket, melyeket a zsilvölgyi nagy bánya-iparvállalatok, különösen a Salgótarjáni Köszénbánya Részvény-Társulat üzemének fejlesztése és termelésének fokozása érdekében már eddig fogantatosított és a legközelebb jövőben fogantatosi-

tand. Ezuttal a zsilvölgyi állami szénbányászattal kapcsolatosan kifejtendő és a legközelebbi jövőben megvalósítandó állami intézkedések ismertetésére szorítkozunk, melyeket a miniszterelnök országos érdekének jelentett ki, de a melyek a mi legsajáttabb érdekeinket közvetlenül érintik.

Teljesen megbízható értesülésünk, sőt a miniszterelnöknek a törvényhozás színe előtt tett kijelentése szerint, a zsilvölgyi kincstári bányák évi közszéntermelését 10 millió métermázsára tervezi s üzemét ehhez képest rendezi be. Üzembe helyezi a kincstári bányákat Petrozsény község területén a Malea-völgyben, a község közelében évi 5 millió métermázsas termelésre, továbbá Petrilla község területén a Zsiec-, Lónyay-, Ársuluj-, Csipa és Reszkola-völgyben szintén évi 5 millió métermázsas termelésre. Ezenkívül Petrozsény területén szénmosodát, koks- és briquettegyárat állít fel s már a folyó évre másfél millió métermázsas termelés van tervbe véve.

A szén sodronypályákon szállítják a petrozsényi rendező pályaudvarhoz s onnan továbbítják a magyar-állam-vasutak vonalán rendelkezeltetési helyére. Az óriási teherforgalomra tekintettel a piski-petrozsényi vonalszakaszon a második sínpart kiépítik, miáltal a szállítmányok torlódásának és a késedelemnek akadályai el-lesznek hárítva.

Az állami szénbányák igazgatósága, megfelelő műszaki és adminisztratív személyzettel

Petrozsényben lesz, erre a célra az Erzsébet-tér beépítése van tervezve, ahol a nagyarányu építkezéseket kora tavasszal megkezdik. A munkás lakházak építése már folyamatban van és ez év folyamán oly nagy mértékű építkezésekre tétettek előkészületek, hogy több ezer építő-munkásra van szükség, hogy a folyó évre tervezett és már vállalat útján biztosított építkezések létesí-tesenek. Ha megemlítjük, hogy a Salgótarjáni Köszénbánya Részvény-Társulat szintén hasonló, vagy még nagyobb mérvű munkáslakások építését biztosította már eddig is vállalatba adás útján, ezzel rámutatunk arra a zsilvölgy életre, amely a munkaidő beálltával az egész Zsilvölgy forgalmát feltünteti. Külföldi mintákra berende-zett kórházat, fürdőt, tehát oly hygienikus in-tézményeket létesít itt az állam, amelyek a Zsil-völgy kulturális fejlődésének örvendetes fokmé-rői lesznek.

Miután a kincstári bányák műveléséhez legalább 7.500 bányamunkás ide telepítése szük-séges, már ezzel a lélek szám főként Petro-zsényben s nagyrészen Petrillán 25 ezerre tehető.

Ezen állandó új lakosok gyermekeinek iskoláztatásáról természetesen gondoskodni kell. A felállítandó új iskolák a művelődés terjeszté-sének lesznek hathatós tényezői. A lakosság rohamos szaporodását ezenkívül a kincstári bá-nyászattal kapcsolatos munkálatok teljesítése nagy mértékben fokozza. Főbbézer ember lesz, mi

„PETROZSÉNYI és VIDÉKE” TÁRSÁGA.

GITTA és LAJOS.

— Irta: LUX TERKA —

— Ni, ni! Jó napot, Lajos!

— Jó napot, Gitta!

— Hisz én azt hittem, hogy ...

— Jól hitte, nem voltam idehaza. Két napja ér-keztem, lenn voltam a Rivieran.

— Meleg van ott?

— Nekem nem volt.

— Miért nem megy Afrikába?

— Voltam.

— Ott is fázott?

— Mindenütt fázom, Gitta.

A leány ránézett és egy sobjátást elnyomva, leült a kanapéra, a fiatal ember mellé.

Délután két és három óra között volt az idő s rajtuk s a teremszolgákon kívül egy lélek sem volt az egész mücsarnokban. Az idő különben is ködös volt, bizonytalan félvilágosság ült meg a képeket s valami lilásanvörös, a bimbózó orgonavirághoz hasonló színeket vetett rájuk a termék üvegteteje.

A leány kis fekete kabátját kigombolva, szomoruan babrált a keztyűje gombjával és hallgattak mind a ketten.

Dus, fekete haju, nagy tengerzöld szemű leány volt, finom élezett profillal, de arcának bőre kissé her-vadt és petyhütnék látszott s bár most egy makulányi festék sem volt az egész arcán, mégis látszott rajta, hogy olyan arc, mely kenderzéshez van szokva.

A fiatal ember, egy huszonhat-huszonhét év kö-rüli, széke, szép, betegesen sápadt fiu, gyöngéd tekin-tettel nézegette a leányt, aki érezte ezt a tekintetet, de nem merte felemelni a szemét. S hallgattak.

Végre a fiatal ember megszólalt:

— Gyakran jön ide.

— Minden kiállításakor eljövök egy párszor.

— S mindig ebben az időben jön?

— Igen, — felelte a leány.

A fiatal ember érdeklődve nyújtotta előre a fejét és zavartan nézett a leány arcába.

— De hisz ez, Gitta, ez az idő ...

A leány elérte, mit akar mondani és egy szo-moru, futó mosollyal tette hozzá:

— Igen, ez az idő nem a mi időnk, de én nem is azért járok ide. Csak nem gondol olyan közönséges teremtsnek, hogy ide, a művészek közé is elhozzam a ... a ...

— Ne mondja ki, Gitta, — szólt a fiatal ember gyöngéden s mefogta a leány kezét.

— Miért ne? — mondta a leány szomorú mosoly-lal. — Igen, de nem hozom el a bűnömöt. Ez az egy óra, amit itt egyedül, ebben az egyszerű öltözetben, ki nem festett arccal töltök el, ez az én purgatoriumom, ez az én lelki és testi tisztulásom. Látás, így vagyok a könyvekkel és a színházzal is. Ha a bűnömöt viszem piacra a színházakba, kifejtem, feltűnök, elegáns toilette-ben megyek el az érzéki izgató darabokhoz, de ha a lelkemnek szüksége van a maga tisztá, gyönyörű táplá-lékára, bekötöm a fejemet, kötiényt kötök magam elé és a karzatra megyek föl.

A fiatal ember izgatottan, kipirult arccal nézett a

leányra, azután hátravetette magát a kanapén és le-hunyta a szemét. Megint nem szóltak egy darabig.

— Szép ez a francia kép i, — szólalt meg egy idő múlva csöndesen a leány. — ez az ősi verőfényben hulló levelek között ülő, szomorú női alak. Magának is tetszik, Lajos?

— Nagyon — sugta a fiatal ember s perccel később még halkabban tette hozzá: — mintha csak az édes anyámat látnám.

A leány szinte belesápadt a boldogságban, hogy ez a hallgatag, különös és finom lelkű ember az anyját említette előtte, de nem mert szólni, csak nagy zöld szemével szinte kínzó epedéssel nézett a fiatal emberre és szívdobogva leste, hogy az anyjáról, bizonyosan va-lami szent asszonyról beszéljen előtte.

S a fiatal ember, arcának előbbi pirosságát mind-jobbban elvesztve, sápadtan, csöndesen, most a képre beszélt:

Igy ült mindig a kertben, szomorúan és várakozva, mindig várakozva. Még a fekete selymekendője is így volt a vállára téve s ugyanilyen leheletszerű, finom alakja volt. A haja sötét, buzaszőke, a szeme mint a felkavart tó vize s a lelke csukott könyve az asszony szenvedésének. Néma és hangtalan, mint a szíven lőtt madár, a hangja gyógyítóbb minden balzsamnál s a szava meggyőzőbb minden tanításnál.

— Ki vagy te? — kérdeztem tőle, mikor kis fiu voltam s öleiben ülve nézegettünk ki ablakunkból a be-fagyott folyóra, a fehér hegyekre s az öreg Babet, akit olyan régóta ismertem, mint az édes anyámat, a másik ablakmelyedésben hallgatva ült rokkája mellett.

famunkás, fuvaros és napszámos munkás szükségképpen alkalmazva.

Egy község, vagy vidék népesedésének ilyen rohamos szaporodására hazánk történetében nincsen példa. Még székes-fővárosunk lakossága sem szaporodott a koronázás után aránylag oly rohamosan, holott annak fejlesztését — elismerjük — sokkal magasabb országos érdekek követelték és a szociális tevékenység ezer- és ezer érdekszála fűződött az állam fejlesztő-akciójához és a szociális viszonyok is sokkal kedvezőbbek voltak, mint ma, amidőn önként felmerül a kérdés, hogy honnan jöhet oly hirtelen az a rengeteg munkás, amely a tervezett állami akció keresztülviteléhez szükséges, holott általános a panasz a mezőgazdaság, a nagy- és kisipari foglalkozás terén a munkahiány miatt.

Ezzel a körülménnyel számolt a kormány, de azt is nemzetgazdasági feladatának tekinti, hogy az Amerikából visszavándorló honfiak ezrei, a nem jövedelmező s ezen okból beszüntendő állami bánya- s egyéb üzemek munkásai tisztességes kereset forráshoz jussanak. Romániában nyolcvanezer kivándorolt székely nyomorog kitéve az eloláhosodás veszélyének. Ezeknek a visszatelepítésével a nemzeti erő gyarapodik. Magyar kenyéren, hazai földön bizonyára szívesebben dolgoznak itt családjuk jólétéért és a hon üdvére.

Igen sok kapcsolatos kérdés fűződik még a Zsilvölgyben létesítendő állami akcióhoz. Azokhoz is lesz még szavunk.

Az ipartörvény reformja.

A nemzeti köztudatban meggyőződésévé érelődött, hogy állami jólétünknek, gazdasági életünknek egyik hatékony tényezője: az ipar, különösen a kisipar nem részesül abban a törvényes védelemben és támogatásban, amely érvényesülését és fejlődését előmozdítaná.

Az alkotmány helyreállítása, vagyis négyévtized óta kétfelvetésként lett életbe léptetve és pedig az 1872. VII. és 1884. évi XVII. t.-c. A gyakorlati életben egyik sem bizonyult üdvösnek. Minden átmenet nélkül a céhrendszer helyébe az ipar szabadgyakorlása lépett. Ennek áldatlan uralma alatt a tulajdonképpeni iparosozást már-már megsemmisítette a tőkére alapított szaktudás nélküli spekuláció. Másfél évtized múlva a törvény bizonyos tekintetekben és némely iparágakra a képzést ugyan megkivánta, de nem gondoskodott a képzés beigazolásának módszereiről és feltételeiről, különösen figyelmen kívül hagyta az iparos-képzést.

Most tette hozzáférhetővé Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszter az új ipartörvény revízióját, amely hivatva lesz arra, hogy a kisipart csakis szakképzett iparosok gyakorolhassák.

A nagy világversenyben csak úgy állhatja meg helyét és akkor mozdíthatja elő a nemzet közgazdasági és kulturális érdekét a magyar ipar, ha már a tanonc-képzésen kezdve az önálló mesteri gyakorlatáig a szakbavágó tudás feltételként törvényileg kötelezővé tétetik. És a miniszteri törvénytervezetben ez az irány és alapvető kifejezésre, szakítva az elavult teóriákkal.

A régi céhkorszakban az volt az általános felfogás, hogy «mester csak az lehet, aki valamit kitalál; segéd csak az, aki valamit tud; inas lehet mindenki».

Jelenlegi ipartörvényünk csak ezt az utolsó tételt vette át, mert a tanonccélt semmiféle előképzéssel nem kötötte s így hűségeken ápolta azt a ferde, lealázó nézetet, hogy minden nebuló, aki másra egyáltalán nem való, iparostanoncnak még mindig jó. Ellenben a céhkorszak előbbi két igen helyes tételét ipartörvényünk át nem vette, mert ha a szerződéses tanonccélt lejár, tekintet nélkül arra, hogy a tanonc ért-e a szakmához, vagy nem, az iparostanoncnak kötelessége őt segéddé avatni. Későbbi miniszteri rendelet kötelezi ugyan a képzéshez kötött iparágak tanoncát az ipariskola látogatására, e látogatást azonban annyira betűszerinti értelmében vették, hogy a felszabadításhoz nem kívántak mást, mint egyszerű bizonyítást annak, hogy a tanonc az ipariskola néhány előadásán tényleg jelen volt. Ha ez a bizonyítvány arról tanuskodik is, hogy a tanonc a szakmában teljesen járattan, ez a felszabadítás akadályát nem képezheti.

Nem vette át ipartörvényünk a céhkorszak első helyes tételét, vagyis azt sem, hogy mester csak az lehet, aki valamit önállóan produkálni tud. Ellenkezőleg, a szabad ipar helytelen értelmezésével ezt a tételt oda módosította, hogy «mester lehet mindenki». Ha a segédi minőségben eltöltött három esztendő lefolyását igazolja valaki, akár tud valamit, akár nem, a mesterek sorába lép. Sőt akárki, aki szerszámot soha nem is látott, mesterre lehet, ha műhelyében legalább három éven át dolgozó iparossegédet üzletvezetőként alkalmaz. És mint-hogy ipartörvényünk a tanonctartási jogot sem szabályozza, képzhetők, hogy az ilyen nem képzett iparos műhelyéből milyen gyakorlati szaktudással kerültek ki az iparostanoncok?

Ez a visszárs állapot meg is termette szomorú gyümöcsét, melynek keserű ízét egyaránt éri gyárilapunk és kisiparunk. Elegendő számú szakképzett magyar munkás hiányában gyárilapunk kénytelen volt idegen, jobbara cseh, morva és német munkásokat importálni, akik azután — a magyar hazafias érzelmek teljesen hiányozván belőlük — nálunk is meghonosították a hazai iparviszonyokra egyáltalán nem alkalmazható nemzetközi szocializmus elvét. E munkájuk annyival könnyebb volt, mert ipartörvényünk a hazai munkásság intelligenciáját és szakképzettségét elhanyagolva, a nemzetközi ábrán-

dok, a szaktudás hiánya folytán beállott anyagi nyomor az elégedetlen lelkekben nagy fogékonyságra találtak.

De megsínylette ipartörvényünk eme ferdeségeit kisiparunk is. Kétségtelen, hogy a kisiparnak a gyárilapokkal való versenyképességére a leghatásosabb eszköz az egyéni iparművészet. Az egyénenként változó izléshez és kíváncsalmakhoz alkalmazkodni csak az egyéni iparművészet képes, a gyárilap, amely tömegesen termel, ezt a képességet mindig nélkülözi. A kisipar azonban ezt a fölényt kihasználni nem tudta, mert alapos szaktudása, iparművészeti képessége nem volt. Természetes, hogy a gyárilapnak a nagy tőkében rejlő túlsúlya a kisipart így hamarosan elnyomta, a kisiparosokat gyári munkásokká tette, vagy — ami még rosszabb — más pályára kergette. A vidéken ma is sajnos tapasztalható tünet, hogy amint a kisiparos egy tenyérnyi földcskéhez, vagy szőlőskerthez szükséges tőkére tesz szert, menten leteríti a szerszámot és kertészkedni, gazdálkodni kezd, hivatalt hajhász, vagy mesterségétől eltérő szolgálatba lép.

De legkárosabb következménye volt az iparosképzés elhanyagolásának az, hogy a magyar fogyasztó közönségnél kifejeződött az a veszedelmes köztudat, hogy a magyar ipar gyámoltalan, és az ipari pálya nem biztos megélhetést nyújtó pálya. Az előbbi halvélemény Magyarországot az osztrák iparcikkhez biztos fogyasztó piacává tette, az utóbbi pedig a némileg tehetségesebb ifjakat elriasztotta az ipari pályától.

Jelenlegi kormányunk felismerte ezt a veszedelmet, és az ipartörvény novellája által, amint azt az eddig közzétett részekből megítélhetjük, iparkodik is azt elhárítani. Az iparostanonc felfogását ahhoz köti, hogy a gyermek legalább a négy elemi iskolát elvégezze legyen. Kötelezővé teszi az ipari szakiskolának nemcsak látogatását, hanem a szükséges szakismeretek elsajátítását is, mert a szakiskola sikeres elvégzését a felszabadítás feltételévé teszi, az ipartestület a novella szerint további tanonckodásra utasítja a szakmában nem eléggé járatos tanoncot. A műhelyben foglalkozó segédek számára hoz képet szabályozza a novella a tanonctartási jogot; ezzel gátat vett a tömeges tanonctermelésnek, ami eddig mindig a szakismeretek kellő elsajátításának rovására ment. Gondoskodik a novella a fiatal segédek és a mesterek gyakorlati továbbképzéséről, és megfelelőleg szabályozza a mesterjogot is.

Az új ipartörvény-javaslat tehát az inté ligens, szakképzett iparososztály nevelésének helyes, általános alapjait rakja le; mindettől azonban teljesen kielégítő üdvös eredmény csak úgy várható, ha egyidejűleg az iparoktatás szervezete és rendszere is általánosítottatik.

Az iparosképzés legfontosabb érdeke első sorban az iparos-szakiskolák szaporítása, és ujaknak szervezése, mert könnyű belátni, hogy az a 7500 képzett fiatal iparos, aki eddig évenként az összes intézetekből kikerült, az önálló magyar ipar képviselőit annál kevésbé elegendő, mert sok nagyfontosságú iparág nem is talál az eddigi ipari szakiskolákban képzett munkásokra.

— Én az Isten szolgálója vagyok, — mondá az anyám, — akit azért küldtek a földre, hogy egy nagy hosszú uton, melyen te járod az életet, én egy kis csöngtyűvel mindig előtted járjak és figyelmeztesselek, ha rosszul találnál lépni, vagy eltévedsz az utat.

— Hát én ki vagyok? — kérdeztem azután.

Hogy te ki vagy? — szólt az anyám és magához szorított, de nem felelt. Csak könyeinek melegeit éreztem fejemen. Ez volt az anyám, Gitta . . .

S térdére könyökölve nézte az ősi verőfényben ülő nőalakot. S hallgattak. A leány szemének színét nem lehetett látni a könyvtől s egyszer csak így szólt:

— Egy nagy víz partján laktak, ugyebár. Lajos? Téli, nyáron mindig ott. Futórózsa borította a házuk falát s hosszú, nagy kulccsal nyílt a tölgyfa kapujok. A szobájuk kárpitja tompaszínű volt; a függönyeik régi selyemből valók s az almáriumok karikái ezüst fényesen csillogtak. Nagy üvegedényekben lila és kék virágok álltak s az üvegburával leborított órák olyanok voltak a hangja, mintha messze, sok, sok fal mögül csendülne keresztül. És az ablak mellett, ahonnan legmesszebb lehetett ellátni a hegyek felé, ott állt a zongora. Régi ébenfa zongora, megsárgult billentyűkkel és csak naplemente felé nyitotta fel a buzaszőke hajú, szomorú szemű asszony . . . Naplemente felé, mikor a nagytávoltságban levő emberek lelkei közelebb szállanak egymáshoz, mikor a nyugó nap minden lelket emlékeztet az élet éjszakájára s mikor az utasok megérkeznek a hosszú, bűnbánattal taposott útról . . . S a buzaszőke hajú asszony megütötte a billentyűket. Semmi öröm,

semmi vigasz a hangokban, csupa elnyomott panasz, titkos vágyakozás, megadó alázat és zokogó reménység . . . S azután csend . . . Aki az előbb még játszott, most a zongorára borulva zokog s maga, Lajos, a kis fiú, az öreg Babett öléből be akar menni, hogy megvigasztalja a mamát. De az öreg Babett nem engedi. Azt mondja nem szabad. Csak hadd sírjon a mama; az kell neki . . . Azután . . . Azt mondja meg nekem, Lajos, mire tanította magát az a mindig várakozó szomorú asszony?

A fiatal ember fascináltan reszketve nézett a leányra.

— Honnan tudja maga mindezt? — kérdezte izgatottan s megfogta a leány kezét. — Láttá, álmodta, vagy honnan tudja?

A leány szomorúan mosolygott.

— Láttam is, megálmodtam is. Majd minden történet egyforma sokozott lenni. Csak azt mondja még meg, mire tanította magát az a szomorú asszony?

Valamelyik képráma nagyott reccsen ebben a percben s a fiatal ember összerázkodott.

— Hogy ne csaljak, — mondta halkán, — hogy soha se csaljak meg senkit.

A leány lehajlította a fejét és tűnődve nézett maga elé.

Nézzé, Lajos, — mondta gyöngéden s megfogta a fiatal ember kezét — szeretett valaha maga nő?

A fiatal ember megszorította a leány kezét.

— Magát is szeretem, Gitta.

— És rajtam kívül is szeretett?

— Szerettem.

— Az nem olyan nő volt, mint én vagyok Lajos?

— Nem, Gitta.

— És megmondta neki, hogy szereti?

— Nem mondtam.

— Miért?

— Nem mertem.

— Mitől félt?

— Attól, hogy megtalálom csálni.

— És . . . és engem is azért nem mert szeretni, Lajos?

— Azért, Gitta.

A leány szeméből két könnyecs szivárgott végig az arcán s hirtelen lehajolt és megcsókolta a fiatal ember kezét.

Azután mindaddig nem szóltak egymáshoz, míg csak a teremőr nem figyelmeztette őket a távozásra.

Akkor felálltak, a leány megigazította a kalapját és lenn a Múcsarnok előtt elbucusztak egymástól. A leány arcán látszott, hogy mondanai szeretne valamit, de nem mert szólni s kezét szorítottak.

Mikor már jó távol voltak egymástól, a leány visszafordult, ment egy pár lépést előre, de aztán megint csak visszafordult és pár perc múlva elnyelte az utca sötétjét.

Igaz, hogy az iparoktatás újjászervezése az állami költségvetést jelentékenyen megterhelné. Ezzel azonban előbb-utóbb okvetlenül számolni kell, mert mindenki beláthatja, hogy azon 1,6 millió koronával, amit most évenként az iparoktatás ügyére fordítunk, ezt az ügyet hathatósan nem szolgáljuk. Elvégre iparunk függetlenítése a főcél, az áldozatoktól tehát vissza nem riadhatunk. Egyébiránt ezen áldozatokat is jelentősen csökkenteni lehetne az iparoktatás célirányos szervezésével. Állami támogatással minden oly városban és községben működő ipartestület, ahol szakiskola nincsen, egy-egy szaktanár vezetése mellett oly gyakorlati műhelyeket rendezhet be, ahol az iparostanoncok a szaktanártól az iparművészet elméletét, az ipartestület kiválóbb szakképzett mestereitől pedig az alapos gyakorlati tudást sajátíthatnának el. Ezek a gyakorlati műhelyek az iparoktatás elemi osztályait képeznek és előkészítőül szolgálnának a szakiskolák tanfolyamára; ilyen szakiskolákat a vidék minden nagyobb ipari göcpointjában létesíteni kellene és ezekben legalább a rokon iparágak részére külön gyakorlati osztályokat kellene szervezni. E szervezés aránylag csekély költségtöbbletbe kerülne, mert az elméleti tárgyakat és az üzletviteli ismereteket a fiatal iparosok közös tanfolyamokon tanulhatnák, csupán a gyakorlati ismeretek elsajátítása végett oszolnának szét a rokon iparágak szerint. Ekként az iparoktatás szervezetének hálózata az ország egész területére kiterjedne, aminek igen nagy előnye volna az is, hogy a különféle iparágak között vidékenként megteremtene a kellő egyensúlyt különös tekintettel a vidék foglalkozási forgalmi viszonyaira és az igények követelményeire.

E szervezet költségei annál könnyebben elviselhetők lehetnek, mert ezzel a szervezettel a továbbképzés ügyét is könnyen összekapcsolni és hathatósan szolgálhatunk. Minden szakiskola kebelében a fiatal segédek és mesterek számára továbbképző gyakorlati tanfolyamok létesíthetők, mert a tanoncok számára iparágak szerint berendezett kurzusokat a szükséges tanerőkkel, szerszámokkal, gépekkel és egyéb felszerelésekkel ugyanis el kell látni. Hogy pedig a továbbképző gyakorlati tanfolyamok okozta idő- és keresévesztés az látogatástól vissza ne tartsa a segédeket és mestereket, a gyakorlati továbbképzés bizonyos iparágak előállítására történjék, amiknek értékét a segédek és mesterek időnként megkaphatják. Alaposan remélhető, hogy az ipari göcpointokban létesített szakiskolák kebelében ekként berendezett továbbképző kurzusok sokkal kedvezőbb eredményt mutathatnak fel mint most, amikor a tanfolyamokat évenként alig 4500 iparos látogatja.

Az iparoktatás ez a szervezete aránylag rövid idő alatt megszabadítja a magyar ipart az idegen munkásoktól és ezzel csökkenti a nemzetköziség veszedelmét, a kisiparban kifejleszti a legtükéletesebb iparművészetet, amivel a gyáriparral való versenyképességét fokozza: végezetül pedig hamarosan eloszlatja azt a végzetés balvéleményt, hogy a magyar ipar nem életképes és az ipari pálya nem magasabb hivatás. Mindez pedig a magyar ipar fejlődésének és önállóságának nagyon lényeges feltétele, az intelligens, szakképzett iparososztály nevelése tehát elsőrendű állami feladat.

Az ipartörvény sok tekintetben a cérendszer hasznos intézkedését állítja vissza, ama üdvös céllal és elteréssel, hogy ne csak gyakorlatilag képzett, hanem elméleti ismeretekkel bíró, művelt iparosok teljesítsék azt a feladatot, amelytől a magyar iparnak felvirágztatását remélik.

A törvényrevízió tételes s részletes rendelkezéseinek ismertetésére még visszatérünk.

KÜLÖNFÉLÉK:

— **Halálozás.** A halál ismét váratlanul semmisített meg egy tevékeny, munkás életét. Oswald János lapényi m. kir. államasuti állomásfőnök f. hó 10.-én Budapesten férfikora delén, 45 éves korában meghalt. Az egészségtől duzzadó, erőteljes munkás férfi pár nappal előbb hirtelen rosszul lett, életéért aggodó neje orvosi tanácsra a fővárosba vitte azonnal, hol a műtétet szerencsésen kiálloita s azután váratlanul meghalt sirba vive árva gyermekei s bus özvegye életörömét. Halála az egész Zsilvölgyben, sőt szélesebb körben osztatlan, igaz részvételt keltett. Mindenki szerette s nagyra becsülte a rokonszenves férfit.

— **Új olvasókör.** A vulkáni iparosok felállított olvasókörük céljaira táncmulasságot rendeznek e hónap 22-én, a Prokopp-féle vendéglőben, mely serpentin, konfetti és világposta-levele-

zésen kívül tombolával is össze lesz kötve. A tombolátárgyakat az iparosok maguk készítik. A tárgyak így nemcsak értékesek, de hasznosak is lesznek s a bevétel szintén az olvasókör céljaira lesz fordítva. Ilyenképpen a tombola egy ügyes kis parkiállítás lesz. Ajánljuk a mulatságot az érdeklődők figyelmébe. Akik meghívót nem kaptak, de arra reflektálnak forduljanak Szüle László és Fodor Árpád előjárókhoz, akik készséggel állanak az érdeklődők rendelkezésére.

— **Humorisztikus zeneestélyt** fog rendezni a Salgótarjáni Köszénbánya Részv.-Társulat teljes zenekara f. évi február hó 29-én a Wagner-szálló nagytermében, az érdekes műsort a jövő számunkba közöljük.

— **Köszönet nyilvánítás.** Vulkánban folyó év január hó 26-án a róm. kath. egyháztanács élén tek. Blaschek Aladár főgondnok urral a templom alap javára igen jól sikerült táncestélyt rendezett. Mit nyenesen bizonyít az, hogy a költségek levonásával az egyházalap javára maradt 655.49 kor. Felülfizettek: Salgótarjáni Köszénbánya Bányagazg. Petrozsény, Társulada Petrozsény, Blaschek Aladár főmérnök 20—20 korona, Dr. Gidró bányaoorvos ur, Papp Sándor gyógyszerész 17—17 korona, Huszth Aladár bmnök Schwaiger bbiztos ur 7—7 kor., Bozsa József, Bozsa D. Jenő 10—10 kor., Pareu Juon, Hercsik József, 7—7 korona, Rosenthal Manó, Bíró Dávid 4—4 korona, Chvoj Jaroslav, Bács Albert, Herman Béla, Herman Izidor 5—5 korona, Reck Antal 4 korona, Régeny József 6 korona, Noviczki Miksa 7 kor., Schreiner József titkár 4 kor., Özv. Prokopp Sebestyenné, Feuerwerker Izsák 4—4 kor., Lörincz Imre 3 korona, Nádor Ignác 4 kor., Kerekes János, Tyentes Antal, Halászi Péter, Gyöngyösi Lajos, Márton András, Szenik János, Orbán Dénes, Segesváry Péter 3—3 korona, Klinkó Péter 4 korona, Varjassy Béla, Szüle László, Krausz Károly, Löwy Herman, Dáncs János, Konka Ernő, Hruska Samu, Czimbalmos József, Bazilly Mihály, Kuss Valentin, Hannebeck Frigyes, Szöke Ferencz Buday János, Zwilling Jenő 3—3 korona, Lovag Oelberg kir. bányakapitány Zalathna, Mettler János, Demeter Balázs 3—3 korona, Pál Sándor 5 kor. Hoboth Á. József plebános 20 kor., Krausz Ferencz 3 korona, Dr. Lotter József Krausz Sándor jegyző 10—10 korona, Vitályos Gyula, Gegő Simon káplán 5—5 korona, Bakó Lajos tanító 4 kor., Kovács Gyula szemléssz 5 kor., Péchy Gábor 3 kor., Hajdu László, Tuschák Kálmán, Gabriel József, Berkovics Mór, Smerék István, Targos István, Huszler Arthur, Guja József, Horváth Rudolf, Rengewürtz Lipót, Gruber Dénes, Soó Sándor, Macsek Antal, Szabó Károly, Stanek Felix, Hercsik Lipót, Tamburlini A., Pál István, Salamon Lipót, Grün Mariska, Bozakievics Ágoston, Marincseszk Gábor, Gross Antal 2—2 kor., Orbán Imre, Hoschek Wenczel, Karbor Rudolf, Timár István, Skovrán Ákos, Kovács Sándor, Balázs Antal, Kovács Antal, Kovács Béla, Sebecán József, König Ferencz, Eisler Ödön, Gebhard Gyula, Miklós Antal, Salamon Ignác, Oprisa Sándor, Dominik Rezső, Loy Rudolf, Oszlancz József, Boldor Dániel, Oprea János, Ekkert János, Pfeiffer József, Vizi Albert, Ruckveisz Péter, Augyán József, Péter Ignác Miska N., Imre Károly, Wesszhof Károly, Angyel Ferencz, Schilha Ignác, Feldmann Antal, Gaál János 1—1 koronát. Miért a rendezőség ezután is hálás köszönetét fejezi ki, s bizik, hogy ilyen nemes pártfogás mellett az alapozás fáradtságos munkája a közönség segítségével könnyűvé válik. «Si Deus pro nobis quis Contra nos». Vulkánban, 1908. febr. 9. Bács Albert főaknász, r. k. egyházgondnok.

— **Veszedelmes rablógyilkost** kerített kézre a petrozsényi határszéli rendőrség f. hó 12-én. Elfogta s a büntető igazságszolgáltatás kezébe adta, a folyó hó 7. és 8-ika közötti éjjel Harón elkötetett rablógyilkosság egyik tettesét Koszta Annát éppen akkor, midőn a férjével, gyilkostársával elrabolt több ezer koronával a romániai posta kocsin Romániába akart szökni. A határszéli kapitányság megállapította, hogy a rablógyilkosság elkövetése óta a nevezett tettes Petrozsényben, többnyire a Sajtos-féle kocsmában bujkált. Mint értesülünk férjét a főtettest a csendőrség szintén elfogta s a dévai kir. ügyészsg börtönébe szállította.

— **A bányászat jövője.** A bányatörvény előírja hogy az egy évre kiadott kutatási engedély csak az esetben hosszabbítható meg, ha a bányahatóság meggyőződött, hogy a kutatásra jogosított a kutatási területen a munkát a munkát megindította. A törvénynek ezt az intézkedését a bányahatóságok sok esetben figyelmen kívül hagyták s így történhetett meg, hogy egyes spekulánsok egész járáások és megyék területét lefoglalták

zártkutatmányokkal és anélkül, hogy beruházásokra egy fillért is áldoztak volna s így a meddő területzárás által bányászatunk kifejlődését nagyban károsították. Általános és régen érzett baj volt ez, mignem a további szédelgések lehető megakadályozása végett Wekerle Sándor pénzügyminiszter körrendeletet intézett a bányakapitánysághoz, amelyben felhívta őket a kutatókkal szemben a törvénynek szigorúbb betartására. A rendelet, amelynek intézkedései ez év január elsején léptek életbe, lesz hivatva arra, hogy sok visszaélést megakadályozzon s bányászatunknak szolid bázist teremtsen, mert az így felszabaduló területen a komoly munkának tere nyílik. A rendelet utasítja a bányakapitányságot, hogy a zárt kutatómunkák üzemen tartására vonatkozó határozmányokat szigorúan tartsa be. E célból legalkalmasabbnak mutatkozik, ha a bányakapitányság a bányatörvénynek amaz intézkedésére, mely a meghosszabbítás feltételül a kutatási területen a kutatási munkálatok megindítását tűzi ki, nagyobb figyelmet fordít és a meghosszabbítást megtagadja, ha a kutató ezen feltételnek meg nem felel és a kutatási munkálatokat meg nem kezdte. A végrehajtási szabályok a törvény ezen intézkedésének azt a magyarázatot adták ugyan, hogy a kutatási munkálatok megkezdetteknek tekintendők, ha a kutatási engedély alapján a megfelelő számú zártkutatómunkák bejelentettek, csakhogy épea azon körülménnyel fogva, hogy a kifejlődött gyakorlat folytán a zártkutatómunkák bejelentése nem egyetértelmű a kutatási munkálatok megkezdésével, ennél fogva maga a zártkutatómunkai bejelentés nem szolgálthat elegendő alapot a kutatási engedély meghosszabbítására és ezt csak a munkálatok teljesleg megkezdése képezheti. A bányakapitányság előtt hivatalos utasítás alkalmából legnagyobb részben ismeretes lesz, hogy a kutatási munkálatok ügye az illető területen mily állapotban van, azután pedig értesülést szerézhet arról a helyi és közigazgatási hatóságokkal való érintkezés után és csak abban az esetben, ha mindezen módok kellő és megbízható adatokkal nem szolgálnának, tüzzön ki a bányakapitányság az ügy megvizsgálása végett a kutató költségére helyszíni tárgyalást. A költségelőleg be nem küldése a kérvény elutasítását vonja maga után, melyre a kutató előre figyelmeztetendő. A kutatási munkálatok megítésénél szem előtt kell tartania a bányakapitányságnak azt, hogy a nagy iparszerű bányászat számára nagyterületű foglalkások és biztosítások szükségesek, hogy tehát a leg több esetben a bányatörvényben foglalt az az intézkedés, miszerint minden zártkutatómunkában külön-külön bizonyos munkálat teljesítendő, jelenleg nem alkalmazható, hanem alkalmazandó az, hogy azok a zártkutatómunkák, melyek egy földtanilag összefüggő területen vannak elhelyezve, egy főbejárás által is üzemen tarthatók. A rendelet az eljárásnak esele teljes mellőzését a bányakapitányság belátására bizza oly zártkutatómunkákkal szemben, melyek már üzemen lévő bányászatok jövőjének biztosítására szolgálnak és ahol az ásvány előjövetele már ezen üzemkövetkezésben ösmeretes.

Szinészet.

Büszkén látjuk a Zsilvölgy nagyarányú fejlődését. És örömmel. Amikor a nagyipar tábori útját nálunk, egyszersmint kézvezette be a szellemi életet abba a keskeny völgybe, melybe kiszámíthatlan kincs rejlik s amely a szellemi életet is befogadja a magyarság égise alatt. Ez a fejlődés azt eredményezte, hogy a magyar szó lelkes művelői, a magyar színészek minden évben felkérésnek bennünket, hogy gyönyörködtetve szeretni tanítsák a mi édes magyar nyelvünket azokkal is, akiknek az nem rokonszenves, akik annak mélységes zenéjében mást vélnek hallani, mint ami benne van: igaz, őznetlen testvéri szerete et. A vers csengve-bongva száll az életet jelentő deszkákról. A magyar vers. A nóta borongva lopózik a szívbe, megédesítvén azt a gondolatot, hogy lesz idő, mikor minden ember, aki itt él, fáradság és boldogság után vágyik, egygyé lesz, összeforr a magyar nyelv szeretetében. Sokára lesz-e az az idő? Nem tudjuk. De sejtiük, hogy az a búbáj, mely fogva tartja a magyart nyelve zengésénél, meg kell, hogy nyerve az idegent nekünk s jönni kell annak az órának, mikor a magyar szellemi élet fogja összekötni a különböző nyelvű és érzelmű állampolgárokat, mint valami nagy szeretet. Lesz idő, mikor a testvér rálát a testvérré, a barát a barátára s az estéli szellő a szeretet, a kölcsönös megbecsülés az egymásért lelkesülés danáját hozza füleinkbe akár honna. Ennek a nagy, szent célnak az szolgálai, ma még uttörői a magyar színészek. Becsülen-

dők. Szívesen fogadjuk őket a nagyarányú fejlődés középpontjában.

*

Kunhegyi direktor elég jó társulattal látogatta meg a szini évadban a Zsilvölgyet.

Pár előadást Vulkánban is tart. Ugy látszik jó állomása lesz e folyton-folyvást fejlődő városka a színészeknek. A kiszállást kellő számú bérlettel tette lehetővé Vulkán intelligens közönsége. Viszont az igazgató jó programot állított össze a közönség mulattatása céljából.

Az előadásokról következőkben referálunk.

*

Az előadásokat Kunhegyi direktor pénteken, február 7-én kezdte meg a «Varázskeringő»-vel. A nagy-hírű Strausz dinasztia harmadik tagjának csinos munkája az operett. Igaz, nem a valcer-király szubtilis muzsikája, de egy olyan zene, ami a mai, a perverzitás felé hajló élet magyarázója. Nem lármás, de inkább buja. Kár, hogy a szövegkönyv tele van azzal a már «vígyszínház» név alatt fogalommal vált otrombasággal, ami a jó ízlésű embert megemélyíti. Az előadás közepes volt. A bemutatkozó személyzet közt van egy-két rutinizott színész. Nagybőrára azonban közepes az előadó-anyag. Az uralkodót Kőhalmi adta szélesen s bizonyos kedélyességgel. Sziklai-ról ma még nem mondhatunk se jót, se rosszat. Kulinyi az udvarhölgy szerepében elfogadható. Dénes csinos hangú énekes színész lenne. Kár, hogy nem ez a szerepköre. Szalai Vilma a társulat első énekesnője (Franci) kitűnő volt. Szép hangja van s a hangjával bánni is tud. Várjuk a következő fellépéseit. A többi szereplőről nincs mit mondani.

Szombaton az «Ideges nők», Bisson vígjátékát ment zsufoli ház előtt: Csupa helyzetkomikum, ami bizonyos gördülő előadással hatásos is lehet s az előadásról mégis nem sok jót mondhatunk. Mivel hiányzott a lebonyolításban a szükséges gyorsaság, ami a boházatok lelke. Fekete kifogástalan Chamois. Az evési jelenete pompás. Dénes grófia kissé unott volt. Pedig a szerepből lehetett volna valamit csinálni. Kulinyi nem tud ideges lenni. Ami nagy baj. Szinpadai tüdőtoránja azonban megható. De nem kérünk belőle. D. Fonó Gizi ügyes, teneparamentumos színésznő. Kár, hogy túloz. Abonyi Teréz szobalánya nagyon jó volt. Utoljára említjük meg Kunhegyi direktor, Chapelout-ját. Átgondolt, színes alakítás. Ez az alak valóságos derűt hozott a szinpadra. Nyílt színen is kapott tapsot.

Vasárnap két előadás volt. Délután «Rákóczi Rodostón» ment. Délutáni közönség és délutáni előadás. Ezzel megmondtunk mindent. — Este Heltai pompás bőbőzata, a «Bernát» került színpadra. Eddig ez volt a legjobb előadás. Zsufolt volt a ház és a színészek kedvvel játszottak. Lehet, hogy a két dolog összefügg. Szóval vasárnapi hangulat a szinpadon és a nézőtérben.

Kőhalmi (Bernát) elemében volt. Ez az ő szerepköre. Hanem notázná? Az aztán nem neki való. Kulinyi Elvirája beilleszkedett a keretbe. Azt mondhatjuk róla, hogy — na. Sziklai (Tunkó) tulajdonképpen ma mutatkozott be. Ennek a fiatal színésznek csak körültekintő rendező avatott utasítása kellene s jó színész lenne belőle. Mai ügyeskedése megálta a helyét. Szalai Vilma csinosan előadott dalait a közönség többszörös tappsal jutalmazta. A «Bernát» kupléval nagy hatást ért el. Többször kellett megismételnie. Fekete (Dr. Cserebuly) kitűnő alak. Egy kis szerepben Kun tetszett. Konstatálhatjuk, hogy a társulat ilyen darabok előadására van berendezve kiváltképpen. — K. (Folytatjuk).

254—1908. sz. vhtó.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102 §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a tekei bíróságnak 1902. V. 318. és a bpesti IV. ker. kir. járásbíróságnak 1902. évi Sp. I. 1354/4 számú végzése következtében Dr. Árdó Alfréd ügyvéd által képviselt Dán Bálint tekei és Révay Testvérek bpesti lakosok javára Szilágyi Károly puji lakos ellen 262 kor. 20 fill., 60 kor. 10 fillér s jár. erejéig 1903. évi február hó 17-én foganatosított biztosítási és kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 802 koronára becsült következő ingósá-

gok, u. m.: kard, fegyver, lánzsza, balta, szobabutorok, lóvak, lószekér és egy sárgára festett pricska nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a puji kir. járásbíróság V. 2025/2 számú végzése folytán 262 kor. 20 fill., 60 kor. 10 fill. tökekövetelés, ennek 1900. évi január hó 5 napjától járó 5% kamatai, $\frac{1}{3}\%$ váltódíj és eddig összesen 78 koronában bírósággal már megállapított költségek erejéig, Szilágyi Károly puji lakos ügyvéd házában 1908. évi február hó 22-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében középszármazás mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120 §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Puj, 1908. évi február hó 1. napján.

Br. Bánffy Albert,
kir. bír. végrehajtó.

Faeladási hirdetmény.

A Nándra Andronik és társai bajesdi nemesi közbirtokosság Vulkán község határában fekvő erdejéből a 2. és 3. sz. összesen 152 kat. hold kiterjedésű osztagoknak 37871 m³ bükk-szénfára becsült összes faállománya 17000 korona kikiáltási ár mellett a vulkáni körjegyzői irodában 1908. évi március hó 14-én, délelőtti 9 órakor a nagyméltóságú földművelésügyi m. k. miniszter ur 1905. évi 7585. számú magas engedélye alapján nyilvános árverésen elfog adatni.

Zárt írásbeli ajánlatok az árverés napján a szóbeli árverés megkezdéseig az árverezést vezető elnök kezébe adandók be.

Az árverezni szándékozók kötelesek az árverés megkezdése előtt a kikiáltási ár 10%-át óvadékképes értékpapirban, vagy készpénzben az árverezést vezető elnök kezébe letenni, vagy zárt írásbeli ajánlatukhoz azt hozzá csatolni.

A zárt írásbeli ajánlatokban az is kitéendő, hogy ajánlattevő az árverési feltételeket ismeri és annak magát aláveti.

Utóajánlatok el nem fogadtnak.

Az árverési feltételek a közbirtokossági elnöknel, a vulkáni körjegyzői irodában, a petrozsényi m. kir. járási erdőgondnokságnál és a dévai m. kir. állami erdőhivatalnál megtekinthetők.

Bajesd, 1908. évi február hó 7-én.

Fekete Máté,
közbirtokossági elnök.

Egy jó karban lévő, kevésbé
■ ■ használt, fordítható ■ ■

BILIÁRD

kettős márványlappal s teljes felszereléssel, előnyös feltétel mellett azonnal eladó.

Értekezhetni Petrozsényben:

GROSS HERMANN
tulajdonossal.

Az általános bank és takarékpénztár Részvénytársaság

1907. évi osztalék-szelvényei a lupényi fiókosztály pénztáránál beválthatók.

ÁLTALÁNOS BANK ÉS TAKÁRÉKPÉNZTÁR R.-T.
LUPÉNY.

A Salgó-Tarjani Kőszénbánya R.-T.
petrozsényi bányagazgatóságának
1/4 (egy negyed) millió
tégla van szüksége.

Kérjük mindazokat, kik ezen mennyiségnek egészben, vagy részben való szállítására refraktálnak, ajánlataikat az ár, a tégl minősége és a szállítási határidő pontos megadásával hozzánk mielőbb beküldeni.

Az ár a petrozsényi illetve vulkáni állomásokra való szállítás mellett értendő

Teljes tisztelettel
SALGÓTARJÁNI
KŐSZÉNBÁNYA RÉSZVÉNY-TÁRSULAT
petrozsényi bányagazgatósága
Bányagazgató: RÓTH.

Eladó ház üzlethelyiséggel.

Vulkánban, a főutcán 3 üzlethelyiséggel és több lakszobából álló házamat örök áron eladom.

HUSZERL ARTHUR Aninosza.

Köhöges, rekedtség, és hurutellen nincs jobb

a

Réthy-féle
pemetefü
czukorkánál

Vásárlásánál azonban vigyázzunk és határozottan RÉTHY-félét kérjünk, mivel sok haszontalan utánpótlás van

1 doboz 60 fillér.

Csak RÉTHY-félét fogadjunk el.